21/1715

Advokat har för uppdrag som offentlig försvarare genomgående debiterat minst 15 minuter för varje påbörjad åtgärd, även när tidsåtgången varit kortare än så. Prövning av bl.a. om detta sätt att debitera uppfyller det krav på omsorg som ställs vid upprättande av kostnadsräkningar enligt god advokatsed.

Ärende upptaget av styrelsen för Sveriges advokatsamfund

Disciplinnämndens beslut

Disciplinnämnden tilldelar advokat A varning enligt 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.

Bakgrund

A har varit förordnad som offentlig försvarare i ett brottmål där dom meddelades i augusti 2021.

I domen från tingsrätten framgår bl.a. följande.

> A har begärt ersättning av allmänna medel med 603 121 kr, varav 406 481 kr avser 285,25 timmars arbete, 76 016 kr avser 58,25 timmars tidsspillan och 120 624 kr avser mervärdesskatt. Åklagaren har yttrat sig över kostnadsräkningen och anfört att A, vars redovisade arbetstid uppgår till dubbelt så mycket som övriga försvarares, överarbetat ärendet. Åklagaren ifrågasätter också om samtliga vidtagna åtgärder varit behövliga.
>
> […] Av arbetsredogörelsen, som är mycket detaljerad, framgår att A ägnat 1,5 timmes arbete åt administrativa åtgärder i samband med att han förordnades

till offentlig försvarare. Han har bland annat yrkat ersättning för 30 minuters arbete för genomgång av tingsrättens förordnande och framställan om offentlig försvarare, som får anses vara rutinhandlingar för en advokat som åtar sig uppdrag som offentlig försvarare.

I arbetsredogörelsen redovisas närmare hundra kontakter med häktespersonal, polis, åklagare och tingsrätten. Var och en av de redovisade kontakterna, oberoende av om det har varit fråga om telefonsamtal eller kortare e-postmeddelanden, har enligt arbetsredogörelsen tagit minst 15 minuter i anspråk. Den samlade tidsåtgången för de redovisade kontakterna uppgår till i vart fall 25,5 timmar. A har därutöver redovisat mottagande och genomgång av samtliga handlingar från tingsrätten. Hans mottagande och genomgång av dessa handlingar, till exempel kallelser till häktningsförhandlingar, dagboksbeslut och liknande, har enligt arbetsredogörelsen vid varje tillfälle tagit minst 15 minuter i anspråk. Han har begärt ersättning för en timmes arbete för mottagande och genomgång av dagboksbladet i målet. På flera ställen i arbetsredogörelsen noterar tingsrätten vad som förefaller vara dubbeldebiteringar. I december 2020 skickade tingsrätten exempelvis ett epostmeddelande till A innehållande aktbilaga 36. I arbetsredogörelsen har A begärt ersättning för 15 minuters arbete för mottagande och studie av e-postmeddelandet. I nästa post har han begärt ersättning för 15 minuters arbete för mottagande och studie av aktbilaga 36. I januari 2021 skickade tingsrätten ett föreläggande till A med en till skrivelsen bilagd handling. I arbetsredogörelsen har A begärt ersättning för 15 minuters arbete för mottagande av föreläggandet. I nästa post har han begärt ersättning för 15 minuters arbete för genomgång av den till samma föreläggande bilagda handlingen. Den samlade tidsåtgången för redovisade mottaganden och genomgångar av olika handlingar uppgår till i vart fall 16,75 timmar.

A har dessutom begärt ersättning för 14,5 timmars arbete för egna förberedelser inför häktningsförhandlingar. Även här noterar tingsrätten vad som förefaller vara dubbeldebiteringar. Dagen innan omhäktningsförhandlingen i februari 2021 har A enligt arbetsredogörelsen vidtagit förberedande åtgärder, bland annat genom inläsning av samtliga anteckningar från två tidigare förhör, PM och tidigare häktningsbeslut (som han vid mottagandet också har granskat och

vid varje tillfälle begärt ersättning för 15 minuters arbete), sammanställning av klientens inställning och kontroll av praxis avseende omhäktningsfrister med mera. För denna förberedelse har han yrkat ersättning för två timmars arbete. Vid fem tillfällen, i mars, april och maj, har han begärt ersättning för två timmars egna förberedelser. Enligt arbetsredogörelsen har han vid varje tillfälle bland annat läst samtliga anteckningar från två tidigare förhör, PM och tidigare häktningsbeslut och kontrollerat praxis avseende omhäktningsfrister.

I arbetsredogörelsen finns redovisat i vart fall 54 sammanträden och telefonkonferenser med huvudmannen, varierande i tidsåtgång från 30 minuter till 3,5 timmar. Till det kommer att A enligt arbetsredogörelsen har haft möten med sin klient innan och efter varje förhör. Dessa möten har tagit betydande tid i anspråk. Exempelvis ägde ett polisförhör rum med As huvudman i december 2020. Förhöret tog 17 minuter. A har begärt ersättning för två timmars arbete. Flera av sammanträdena och telefonkonferenserna som redovisats har ägt rum tätt inpå varandra. I december 2020 finns redovisat en telefonkonferens som pågick i en timme. Dagen därpå ägde enligt arbetsredogörelsen ett möte rum som tog 1,5 timme. Tre dagar senare ägde ytterligare en telefonkonferens rum som tog 45 minuter. I februari 2021 ägde ett sammanträde rum som tog 1,5 timme. Två dagar senare ägde en telefonkonferens rum som också tog 1,5 timme. Den samlade tidsåtgången för de redovisade kontakttillfällena uppgår till i vart fall 71 timmar.

För egna förberedelser inför huvudförhandlingen och genomgång av förundersökningen och det tillhörande sidomaterialet har A begärt ersättning för 116,5 timmars arbete. För sin medverkan vid huvudförhandlingen och tillhörande efterarbete har han begärt ersättning för 27,75 timmars arbete, bland annat tre timmars efterarbete efter den tredje förhandlingsdagen.

Tingsrätten bedömer att A på ett flagrant sätt har överarbetat sitt uppdrag och att han i flera delar av sin arbetsredogörelse har dubbelredovisat åtgärder. Det är enligt tingsrättens uppfattning inte troligt att nästintill samtliga de i målet förekommande åtgärderna, såsom mottagande av kallelser och kortare e-postmeddelanden, tagit minst 15 minuter i anspråk på sätt som redovisas i arbetsredogörelsen. Flera av de åtgärder som A delat upp i separata poster är rutinmässiga åtgärder som knappast torde fordra någon betydande arbetsinsats

eller tidsåtgång. Även med beaktande av vad A anfört kan den omfattande klientkontakten inte heller anses motiverad. Tingsrätten finner därtill att A haft möjligheter att begränsa sin genomgång av materialet i förundersökningen i de delar som uppenbarligen inte har rört hans huvudman. Den omfattande tid som lagts på förberedelser kan inte anses skälig, varken med beaktande av omständigheterna i målet eller hans insats. Vid en sammantagen bedömning finner tingsrätten att A får anses vara skäligen tillgodosedd med ersättning motsvarande 150 timmars arbete.

Åklagaren har även ifrågasatt den tidsspillan som A redovisat. A har yrkat ersättning för 58,25 timmars tidsspillan, varav 36 timmar avser 36 resor tur och retur från hans kontor till Häktet […] och tingsrätten i samband med häktningsförhandlingar, 14,5 timmar avser en rutinmässig redovisning av 30 minuters tidsspillan för väntan och säkerhetskontroll samt in- och utpassering på Häktet […], 5 timmar avser fem resor tur och retur till tingsrätten i samband med huvudförhandling, 1,5 timme avser tre lunchpauser under förhandlingsdagarna överstigande en timme och 1,25 timme synes vara felredovisat. I denna del konstaterar tingsrätten att A har sitt kontor på X-gatan i X-stad. En resa till och från Häktet […] och tingsrätten tar cirka 30 minuter. Även om det är förenat med viss spilltid att besöka en frihetsberövad klient på ett häkte är den rutinmässiga redovisning av vänte- och inpasseringstid som framgår av arbetsredogörelsen inte skälig, i synnerhet mot bakgrund av As redovisade kontakter med häktet för tidsbokning inför varje besök. Vid en sammantagen bedömning finner tingsrätten att A får anses vara skäligen tillgodosedd med ersättning motsvarande 30 timmars tidsspillan.

Advokatens yttrande

A har av Advokatsamfundet förelagts att yttra sig över innehållet i domen och menar att han inte har brutit mot god advokatsed. Han har även anfört i huvudsak följande.

Uppdraget

Hans klient har varit åtalad för allvarlig brottslighet och har även varit frihetsberövad med restriktioner i cirka 7,5 månader. Klienten har riskerat ett långt fängelsestraff och utvisning. Åtal väcktes i juli 2021 och efter fem förhandlingsdagar beslutade tingsrätten

att hans klient skulle försättas på fri fot i väntan på dom. Klienten dömdes den i augusti 2021 för narkotikabrott av normalgraden och påföljden bestämdes till två månaders fängelse. Gärningen som klienten dömdes för hade klienten erkänt redan vid sitt första polisförhör, vilket A påtalat löpande under häktningsförhandlingarna.

Avgörandet har vunnit laga kraft i den del det rör hans klient. Klienten har gett A i uppdrag att ansöka om ersättning för felaktigt frihetsberövande från Justitiekanslern.

A har lagt ned ett omfattande arbete för att identifiera utredningsbrister i ärendet. Målet har rört misstanke om mycket grov brottslighet som i allt väsentligt förnekats av de tilltalade. Av den omfattande förundersökningen jämte sidomaterial, framgår att åklagare och polis lagt ned ett betydande arbete och en stor mängd förhör har genomförts med de misstänkta som varit häktade med restriktioner.

Målet har innefattat en rad frågor och framförallt bevisfrågor. Omfattningen av tingsrättens bedömning i domen visar på målets komplexitet.

Arvodet

Den ersättning han har begärt är skälig. Uppdraget har avsett en allvarlig brottsmisstanke som handlagts under lång tid. Hans skicklighet i målet har lett till att klienten har försatts på fri fot och har rätt till skadestånd från staten.

Hans klient har varit synnerligen aktiv och krävande.

Bestämmande av skäligheten är beroende av flertal faktorer, som kan vara svåra att bedöma var för sig och även svåra att avgränsa från varandra. Det måste accepteras att skälighetsbedömningen kan bli skönsmässig. Det behöver därför inte vara ett åsidosättande av god advokatsed att hans bedömning inte överensstämmer med ett beslut i ett rättsligt förfarande.

Den tidsåtgång A korrekt redovisat vid tingsrätten har varit skälig för att tillvarata klientens intressen och för att verka för sakens riktiga belysning. I stort sett allt arbete som lagts ned har varit rutinmässigt.

Påstående om dubbelredovisade åtgärder

Enligt hans bedömning har dubbelredovisade åtgärder inte förekommit. Åtgärderna är uppdelade i separata poster utifrån den angivna arbetsinsats eller tidsåtgång det har fordrat.

Kontakter med häktespersonal, polis, åklagare och tingsrätt

Dubbelredovisade åtgärder har inte förekommit.

Han har löpande debiterat minst 0,25 timmar för varje påbörjad åtgärd, vilket har omfattat e-post och telefonkontakter.

Mottaganden och genomgång av handlingar

Dubbelredovisade åtgärder har inte förekommit.

Eftersom ärendet har varit mer omfattande och det begärda arvodet högre har hans arbetsredogörelse varit mycket detaljerad. Av hans kostnadsräkning framgår att dubbelredovisning av samma handlingar inte skett. Tingsrätten saknar närmare inblick i försvararens arbete, särskilt med hänsyn till tystnadsplikten.

Enklare mejl kräver endast mottagande och inläggning i akt, för vilket debiterats 15 min. Förordnanden, föreläggande eller dagboksblad från tingsrätten innehåller alltid moment som kräver arbetsåtgärder.

Vad gäller mejl den i december 2020 är det ett föreläggande från tingsrätten i fråga om hans klients inställning till åklagarens begäran om förlängd åtalstid (aktbilaga 36). Handlingen har föranlett åtgärder och strategisk analys och processtaktiska överväganden har skett. Tingsrätten beslutade att omhäkta klienten i december 2020, vilket överklagades till hovrätten som inte beviljade prövningstillstånd.

Vid åklagarens tredje begäran om förlängd åtalstid i januari 2021 medgav hans klient fortsatt häktning jämte restriktioner. Vad gäller åtgärderna den i januari 2021 är det ett föreläggande från tingsrätten angående hans klients begäran om byte av försvarare. Handlingen har krävt åtgärder. Efter samtal med klienten meddelade klienten att denne inte förlorat förtroendet för honom, utan enbart hade skickat begäran i ren frustration. Klienten hade gett honom i instruktion att inte begära sitt entledigande.

Av tingsrättens aktbilaga 83 framgår att hans klient redan i processens inledande fas mått väldigt dåligt i häktet. Av arbetsredogörelsen framgår att klienten senare under processen haft osämja med personalen på Kriminalvården varför klienten fått byta avdelning vid ett flertal tillfällen. Därtill har klienten själv kontaktat utredande poliser och åklagare och krävt förklaring till varför han är frihetsberövad, vilket visar hur aktiv klienten varit.

Handlingarna har också arkiverats, vilket tagit 15 min per handling.

Förberedelser inför häktningsförhandlingar

Dubbelredovisade åtgärder har inte förekommit.

Den första häktningsförhandlingen ägde rum under en helg i december 2020. För det arbetet har han inte begärt ersättning för helgtaxa.

Som utvisas av arbetsredogörelsen har hans klient vid vissa tillfällen medgett åtalsförlängning. Vid andra tillfällen har han bestritt åklagarens framställan om förlängd åtalstid samt påkallat muntlig förhandling. Eftersom handläggningstiden varit extremt lång har egna förberedelser gjorts inför häktningsförhandlingar i februari, mars, april och maj 2021.

Inget oredligt förfarande eller onödigt arbete har förekommit.

Påstående om överarbetat uppdrag

Kontakt med klienten perioden december 2020 – juli 2021

Klienten har löpande hållits underrättad om vad som förekommit i ärendet. Omständigheterna rörande klientens person är sådana att målet kan antas ha krävt avsevärt mer arbete än normalt. Hans klient har varit synnerligen aktiv i processen. Under hela utredningen har klienten gjort gällande att han är oskyldig till grovt narkotikabrott och mått mycket dåligt över vad som stått honom till last. Den omfattande klientkontakten har varit motiverad.

I syfte att ta tillvara huvudmannens rätt har samtliga åtgärder i målet varit av nödvändig art. Av kostnadsräkningen framgår att han haft ett stort antal sammanträden och telefonsamtal med klienten. Det är på klientens begäran detta har skett. Han har besökt klienten på häktet i snitt en gång per vecka under utredningen.

Det arbete som föregår ett förhör eller en huvudförhandling och de samtal som då äger rum måste bedömas som ersättningsgillt arbete.

Förberedelse inför huvudförhandling och genomgång av protokoll och sidomaterial

Målet har omfattat mycket utredningsmaterial. Tingsrätten menar att han haft möjlighet att begränsa genomgången av materialet i förundersökningen i de delar som uppenbarligen inte rör hans klient. Tingsrättens slutsats är att det i försvararuppdraget ingår en skyldighet att begränsa kostnaderna och insatserna i möjligaste mån, vilket för honom är en helt obekant regel.

Det omfattande materialet har gjort att inläsningen har tagit lång tid. Det är på klientens påpekanden och instruktioner detta skett.

Tidsspillan

Enligt hans bedömning är begärd ersättning för tidsspillan skälig.

En resa till Häktet i X-stad /X-stads tingsrätt från hans kontor tar inte ca 15 min med kollektivtrafik, inräknat gång och tågresa, möjligen med taxi vilket inte skett i förevarande fall. Tidsåtgången avseende en resa till och från Häktet i X-stad/X-stads tingsrätt om ca 1 timme är skäligt enligt praxis.

Slutsats

Innan kostnadsräkningen upprättades gick han noga igenom allt material; tidsredovisningar, akt, mejl osv. Sedan gjordes en skälighetsbedömning med allt underlag som stöd. I tidsrapporten har använts som minsta arbetstidsenhet 15 minuter. Allt över fem minuter har registrerats. Likaså finns åtgärder om 20 minuter som registrerats som kvartar. Små åtgärder har inte redovisats. Skälighetsbedömningarna är något av det svåraste som finns.

A har gett in sin kostnadsräkning med arbetsredogörelse och övriga handlingar från målet, samt kostnadsräkningar och domar/beslut från andra mål där han varit försvarare och tillerkänts begärd ersättning.

Ärendets handläggning

I oktober 2021 beslutade hovrätten att avslå As överklagande av tingsrättens beslut avseende ersättning till honom. A har i Advokatsamfundets ärende beretts tillfälle att yttra sig över beslutet och sammanfattningsvis anfört att arbetet under förundersökning är svårt för en domare att ha god kännedom om och kunna göra en kvalificerad rimlighetsbedömning av, samt vidhållit att inga onödiga eller onyttiga åtgärder har förekommit. Tillsammans med yttrandet har A gett in ytterligare handlingar, bland annat artiklar rörande ersättning till försvarare.

Vid sammanträde den 19 maj 2022 beslutade Advokatsamfundets styrelse att ta upp ett disciplinärende mot A. I samband med underrättelsen av beslutet bereddes A tillfälle att slutföra talan. A har vidhållit att ärendet inte bör föranleda någon åtgärd, och har anfört att det faktum att tingsrätten inte godtog hans kostnadsyrkande inte ensamt kan läggas till grund för att yrkandet inte skulle vara grundat på faktiskt nedlagt tid eller att det av andra skäl skulle vara oskäligt. Hovrättens skrivning ger vid handen att det enligt hovrättens bedömning inte har förekommit något klandervärt från hans sida.

A har tillsammans med sitt yttrande gett in beslut angående ersättning för frihetsberövande från Justitiekanslern.

Nämndens bedömning och beslut

En advokat har ansvar för att en kostnadsräkning har ett korrekt innehåll.

Det förhållandet att en domstol inte godtar en advokats ersättningsyrkande i ett mål kan inte ensamt läggas till grund för slutsatsen att yrkandet inte skulle vara grundat på faktiskt nedlagd tid eller att det av andra skäl skulle vara oskäligt.

A har uppgett att han löpande har debiterat minst 0,25 timmar för varje påbörjad åtgärd, vilket har omfattat exempelvis e-post och telefonkontakter samt arkivering av handlingar, även om åtgärden i fråga endast tagit fem minuter i anspråk.

Nämnden konstaterar att det av As egna uppgifter sålunda framgår att A i viss utsträckning tagit betalt för mera tid än han har lagt ner i ärendet. Detta utgör ett brott mot god advokatsed.

Vidare framgår av As kostnadsräkning att A i en del fall dubbeldebiterat för vissa av honom vidtagna åtgärder.

Sammantaget finner nämnden att A allvarligt åsidosatt god advokatsed

Nämnden tilldelar därför A varning enligt 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken.

Utredningen visar inte att A i övrigt har brutit mot god advokatsed.
